

บทที่ ๑

บทนำ

สภาพทั่วไป

นับตั้งแต่โบราณกาลมาจนถึงปัจจุบัน การรับราชการเป็นอาชีพที่นิยมกันอย่างกว้างขวางของคนไทย ถือว่าเป็นอาชีพที่สำคัญรองมาจากอาชีพเกษตรกรรม เพราะสังคมให้การยกย่องข้าราชการคั่งคั่งกล่าวของสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพที่ว่า "ข้าราชการไทยมีฐานะและมีเกียรติสูง ได้รับการยกย่องโดยทั่วไปว่าเป็นบุคคลชั้นปกครองที่มีศักดิ์ศรี ค้ำชูเหตุนี้อาชีพราชการไทยจึงเป็นที่ปรารถนาของคนทั่วไป ทั้ง ๆ ที่ข้าราชการไทยได้รับเงินเดือนตอบแทนน้อยกว่างานธุรกิจ มีการแย่งกันเข้ารับราชการ เพราะถือว่าเป็นอาชีพที่มีหน้าตาและน่าภูมิใจ..."^๑ นอกจากนี้การรับราชการยังเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงเป็นพิเศษ เป็นตำแหน่งที่ก่อให้เกิดอำนาจวาสนา^๒ ซึ่ง เจมส์ เอ็น โมเซล (James N. Mosel)^๓ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้าราชการว่า

^๑ กรมพระยาคำรงราชานุภาพ, ลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ พิมพ์เป็นอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพขุนผลอายุไพรินทร์ (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๐๘), หน้า ๑๖.

^๒ วิลเลียม เจ. ซิฟฟิน, "ระบบข้าราชการพลเรือนแห่งราชอาณาจักรไทย," การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย เรียบเรียงโดย อมร รักมาศสัย และโสรัจ สุจริตกุล แปลโดย โสรัจ สุจริตกุล (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๕), หน้า ๓๘.

^๓ James N. Mosel, "Thai Administrative Behavior," William J. Siffin (ed), Toward the Comparative Study of Public Administration (Boonington Ind : Indian University Press, 1957), p.323.

"ข้าราชการนั้นมิใช่เป็นผู้รับใช้ประชาชน (Public Servant) แต่เป็นข้าราชการบริพาร (King's Servant)" และในแวดวงข้าราชการไทย ได้ยึดถือคติประการหนึ่งว่า บุคคลที่มีเกียรติสูงในสังคม คือคนที่เป็นเจ้านายคน หรือคนที่เป็นใหญ่เหนือบุคคลอื่น ดังที่เราจะได้ยินคำอวยพรของพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่อยู่เสมอว่า "ขอให้เป็นเจ้าเป็นนายคน" การเป็นเจ้าเป็นนายคนจึงเป็นค่านิยมที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของคนไทย และลักษณะการยกย่องการเป็นเจ้านายคนของคนไทยดังกล่าว ได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของข้าราชการไทยเป็นอย่างมาก ทำให้การบริหารราชการไทยเป็นการทำงานมาจากเบื้องบนข้าราชการชั้นผู้น้อยไม่มีโอกาสเสนอแนะหรือเสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นข้าราชการระดับผู้บังคับบัญชา กับข้าราชการชั้นผู้น้อย ซึ่งเป็นข้าราชการระดับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปในลักษณะนายกับบ่าว เรามักจะได้ยินข้าราชการระดับผู้ใต้บังคับบัญชาเรียกผู้บังคับบัญชาว่า "เจ้านาย" ค่านิยมดังกล่าวทำให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยถือปฏิบัติตามหลักของสุภาษิตที่ว่า "เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด" ^๒ หรือตามคำพังเพยของไทยบทหนึ่งว่า "เป็นผู้น้อยคอยก้มประนมกร เห็นโยนไปก่อนค่อยสบายเมื่อปลายมือ" ^๓ ส่วนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ก็ถือหลักว่า "อาบน้ำร้อนมาก่อน" ^๔ ทำให้เห็นว่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไม่ค่อยอยากรับฟังหรือยอมรับความเห็นของข้าราชการชั้นผู้น้อย และทำตาม

^๑ อุทัย หิรัญโต, ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน (พระนคร : โอเคียนส์ไตร์, ๒๕๑๕), หน้า ๑๓๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน.

^๔ บางกอกเดลิเมล์ (๒๑ มกราคม ๒๕๒๑) : ๓

ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นั้น ข้าราชการชั้นผู้น้อยต้องยึดถือเป็นแบบอย่างข้าราชการชั้นผู้น้อย ต้องฟังข้าราชการชั้นผู้ใหญ่อย่างเคร่งครัด ไม่บังควรมีความเห็นขัดแย้ง หรือคำเหน็ดเคียนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ พฤติการณ์ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ "ลูกพี่" กล่าวคือ ในการรับราชการนั้น ข้าราชการชั้นผู้น้อยจะพยายามแสวงหาท่านผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งพิง ผากเนื้อผากตัวเป็นคนของท่านผู้ใหญ่ท่านเอง เจ้าขุนมูลนายในระบบศักดินา เพื่อจะได้อาศัยอำนาจบุญบารมีของผู้ใหญ่ส่งเสริมให้ตนมีความมั่นคง มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีตำแหน่งที่ดี ข้าราชการชั้นผู้น้อยคนใดไม่ยึดถือปฏิบัติตามคติดังกล่าว ย่อมจะหาความเจริญได้ยาก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน จะมีผู้ใดบังคับบัญชาไปแสดงความยินดีกับผู้บังคับบัญชาคนใหม่อย่างคับคั่ง ส่วนคนเก่าที่หมดบุญวาสนาก็จะไม่มีใครไปพบปะ เยี่ยมเยียนอีก สำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ก็พยายามแสวงหาข้าราชการชั้นผู้น้อยมาเป็นบริวาร เพื่อส่งเสริมฐานะบารมี หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากบริวาร ในรูปของการใช้สอยให้ว่านของกำนัลหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ตลอดจนเป็นการสร้างฐานแห่งอำนาจให้เป็นที่ยอมรับว่าตนเป็นหัวหน้ากลุ่มที่ทรงอิทธิพลบารมี อันเป็นหนทางของความสำเร็จในการแสวงหาตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญขึ้นไป

การรับราชการในสายพลเรือนที่คนทั่วไปมักจะคิดว่าเป็นการสร้างอำนาจ สร้างชื่อเสียงให้แก่ผู้เข้ารับราชการ ถือว่าเป็นการเชิดหน้าชูตาแก่วงศ์ตระกูล จนบังเกิดเป็นความนิยมเป็นที่ต้องการของประชาชนที่อยากให้ลูกหลานเข้ารับราชการ

ประหยัด หงษ์ทองคำ, "วิวัฒนาการการปกครองของไทย," การปกครองและการเมืองไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๘๘ และรายละเอียดโปรดดู ม.ร.ว. อคิน รพีพัฒน์ "โครงสร้างสังคมไทยและปัญหาเกี่ยวกับเกมครกในการพัฒนา" ใน ก้าวต่อไปของสังคมไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, ๒๕๒๓), หน้า ๑๒๖.

โดยทั่วไป คือ การรับราชการในกระทรวงมหาดไทยอันได้แก่การเป็นนักปกครอง^๑ ซึ่งหมายถึงผู้ที่รับราชการปกครองบ้านเมือง เช่น ปลัดอำเภอ นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นที่ต้องการแก่ผู้เข้ารับราชการในกระทรวงอื่นเป็นอย่างยิ่ง สมัยหนึ่งเคยมีการโอนมาจากส่วนราชการอื่นก็เยอะแยะ^๒ เพราะแต่ก่อนตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด เรียกว่า "เจ้าเมือง"^๓ มีอำนาจล้นฟ้ามหาศาล ซึ่งความยิ่งใหญ่ของเจ้าเมืองได้เคยมีกล่าวพาดพิงไว้ว่า "เจ้าเมืองแต่ก่อนเป็นผู้ปกครองไพร่ฟ้า ต่างพระเนตรพระกรรณ จึงได้รับมอบอำนาจสิทธิ์ขาดเหมือนเป็นอนุภาคของกบฏริย์ หรือเรียกว่าพระราชอาตาร"^๔ ส่วนตำแหน่งนายอำเภอสมัยกรุงศรีอยุธยาเรียกว่า "ขุนแขวง" หรือ "หมื่นแขวง"^๕

^๑ สนิท วิไลจิตต์, "ถ้าหวังร่ำรวยอย่ามาเป็นนักปกครอง," เทศาภิบาล
๔ (เมษายน ๒๕๑๖) : ๒๒๒.

^๒ บัญญา ฤกษ์อุไร, "เมื่อข้าพเจ้าอยากเป็นนักพัฒนา," เทศาภิบาล
๔ (เมษายน ๒๕๑๖) : ๒๓๓.

^๓ วัชร สิงควิบูลย์, "กระโถนทองพระโรงภาคใต้," เทศาภิบาล
๕ (กันยายน ๒๕๑๗) : ๘๕๖.

^๔ ชลอ วณูทิ, "พระยารัตนา" ใน เขาห่าข้าวเจ้าเป็นมาเพีย
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ปิยะสาส์น, ๒๕๒๐), หน้า ๗๘.

^๕ อุทัย หิรัญโต, "นายอำเภอ" ใน ไคโนเสาร์ เต่าพันปี (กรุงเทพ
มหานคร : เพชรศิลป์การพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๑๐๕.

มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบพื้นที่ จับกุมผู้กระทำความผิด เก็บภาษี ตลอดจน
 คัดสินคดีแพ่งและอาญาที่มีทุนทรัพย์หรือค่าปรับไม่เกินแสนเปี้ย จะเห็นว่า เป็นตำแหน่ง
 ที่มีอำนาจในการให้คุกและโทษแก่ประชาชนมากมาย แม้จะเปลี่ยนชื่อตำแหน่งภายหลัง
 เรียกกันว่า นายอำเภอก็ยังเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมาก ดังปรากฏตามรายงาน
 การประชุมเทศบาล ร.ศ. ๑๓๑ ได้กล่าวถึงตำแหน่งนายอำเภอไว้ว่า "ตำแหน่ง
 นายอำเภอเป็นตำแหน่งสำคัญในการปกครอง จึงต้องหาคนที่มีความรอบคอบ มีสติปัญญา
 อุดสาหกรรม ซื่อตรงพร้อมทุกอย่าง ผู้ใดเป็นนายอำเภอได้ก็นับว่าไม่แคล้วที่จะได้เป็น
 ผู้ว่าราชการจังหวัดในเวลาหนึ่ง และไต่เลื่อนเป็นข้าหลวงเทศาภิบาลแล้วก็มี...." ^๑
 ดังนั้น ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายอำเภอจึงมีความสัมพันธ์กันมาก จนมีการ
 เข้าใจผิดเสมอว่า ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง
 เหมือนกัน ซึ่งความจริงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด สังกัดสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย
 ตำแหน่งนายอำเภอสังกัดกรมการปกครอง แต่ทั้งสองตำแหน่งสังกัดกระทรวง
 มหาดไทยเหมือนกัน ทำให้กระทรวงนี้เป็นที่ต้องการของผู้ที่อยากเป็นข้าราชการ

สภาพปัญหา

หลังเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
 ทั้งระบบการเมืองและการปกครองอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มนิสิต นักศึกษา
 ตลอดจนคนรุ่นหนุ่มสาวได้มีแนวความคิดและทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปจากคนรุ่นเก่า
 อย่างมากมาย ถึงกระนั้นพฤติกรรมของข้าราชการไทย อันรับผลมาจากมรดกตกทอด
 ทางการปกครองของระบบศักดินา ยังมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ดีขึ้น
 จากเดิมน้อยมาก ทำให้ข้าราชการถูกโจมตีว่าเป็นพวก "ไดโนเสาร์ เต่าพันปี" ^๒

^๑ อุทัย หิรัญโต, "นายอำเภอ" ใน ไดโนเสาร์ เต่าพันปี, หน้า ๑๑๖-๑๑๗.

^๒ อนันต์ แจงกลีบ, "ลักษณะและบทบาทของข้าราชการพลเรือน," ใน
 ทัศนะกรรรมรอบ ๕๐ ปี แห่งการใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน (กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์อักษรสารส์การพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๓๒๓.

เป็นข้าราชการที่ไม่มีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อประชาชน แต่ทำงานเพื่อความอยู่รอดของตนเองและเพื่อสนับสนุนการผูกขาดอำนาจของชนชั้นปกครอง^๑ การทำงานของ ข้าราชการยังคงเป็นแบบ "ทำก็ซาม ไม่ทำก็ซาม"^๒ และในหมู่ข้าราชการยังถือว่า "การมีเส้นสาย"^๓ เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ข้าราชการที่รักความก้าวหน้าในการรับราชการจะต้องเป็นคนคล่อง กล่าวคือคล่องในการทำงานการติดต่อกับหน่วยงานอื่น คล่องในการรับใช้ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนญาติสนิทมิตรสหายของผู้บังคับบัญชาค่าย^๔ และระบบราชการยังคงมีการปฏิบัติงานบนรากฐานของระบบอุปถัมภ์ และระบบอภิสิทธิ์ที่ตลอดจนมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอยู่อย่างกว้างขวาง^๕

^๑ณรงค์ สินสวัสดิ์, "ผู้นำบุญญาธิการ (Charismatic Leader)," รัฐศาสตร์นิเทศ ๑๓ (มิถุนายน ๒๕๒๑) : ๑๘.

^๒อาทิตย์ อุไรรัตน์, "ทำก็ซาม ไม่ทำก็ซาม ความต้องการของใคร," ใน ข้าราชการ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มงคล, ๒๕๑๘), หน้า ๑๗.

^๓วินัย ชวนประพันธ์, "ระบบกักตุนกับการบริหารราชการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๐), หน้า ๑๑๘.

^๔เกษชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, "ข้อคิดภายหลังการสัมมนา," วารสารนักบริหาร ๑ (มกราคม ๒๕๐๘) : ๗.

^๕ประชาชน สุวรรณมงคล, "พฤติกรรมกลุ่มประหว่งในประเทศไทย," วารสารสังคมศาสตร์ ๑๗ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๒๓) : ๑๐๘.

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ประกอบกับความไม่พอใจของประชาชนที่มีต่อระบบราชการซึ่งสะสมมาตั้งแต่ดั้งเดิมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดมีการชุมนุม การเดินขบวนประท้วงขับไล่ข้าราชการเป็นจำนวนมากในจังหวัดต่าง ๆ ถึงกว่า ๔๐ จังหวัดในปี ๒๕๑๖^๑ และมีอีกนับครั้งไม่ถ้วนในปี ๒๕๑๗ ถึงปี ๒๕๑๘ ข้าราชการที่ถูกประท้วงขับไล่ นับได้ตั้งแต่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ครู และอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนในจังหวัดนั้น ๆ เป็นต้น และจากการได้เรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับแนวความคิดใหม่ ๆ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วหลังเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นั้นเอง ทำให้มีข้าราชการหนุ่มสาวบางหน่วยงานที่มีหัวก้าวหน้าและมีความปรารถนาดีต่อบ้านเมือง คิดที่จะปรับปรุงและแก้ไขระบบการบริหารงานภายในหน่วยงานของตน เพื่อเป็นหน่วยงานที่รับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง และในกรมการปกครองก็มีข้าราชการหนุ่มหลายคนได้พยายามจับตามดูระบบการบริหารงานภายในกรมการปกครองอยู่อย่างเงิบ ๆ ได้พบว่าข้าราชการในกรมการปกครองเป็นจำนวนมากเริ่มไม่พอใจการบริหารงานของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในส่วนกลางเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเรื่อง การแต่งตั้งโยกย้าย และการพิจารณาความดีความชอบ จนถึงกับมีการเขียนบัตรสนเท่ห์โจมตีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในส่วนกลางอย่างรุนแรง ข้าราชการหนุ่มกลุ่มหนึ่งจึงรวมตัวกันเพื่อคัดค้านพฤติกรรมทางการบริหารที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ข้าราชการหนุ่มกลุ่มนี้ถูกเรียกว่า "ยังเติร์กของกรมการปกครอง"^๒

^๑ ชีรยุทธ หล่อเลิศรัตน์, "การเดินขบวนขับไล่," วารสารข้าราชการ ๑๘ (ธันวาคม ๒๕๑๖) : ๑๘.

^๒ บัญญา คำพรเหลือ, "สัมภาษณ์กลุ่มนักปกครองระดับรอง (นปร.)," เทศาภิบาล ๗๔ (มกราคม ๒๕๒๒) : ๒๐.

แต่เนื่องจากกลุ่มข้าราชการหนุ่มดังกล่าวได้ถูกโยกย้ายไปรับราชการตามหัวเมืองบ้าง โอนไปอยู่หน่วยงานอื่นบ้าง เช่น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์บ้าง กลุ่มดังกล่าวจึง สลายตัวไป และถูกเรียกชื่อเล่นอย่างตลกๆ ว่า "กลุ่มยางแตก" ๑ อย่างไรก็ตาม ได้มี ข้าราชการหนุ่มสาวรุ่นต่อ ๆ มา ซึ่งรับราชการอยู่ในส่วนกลางมีแนวความคิดจะรวมกลุ่ม เช่นเดียวกับข้าราชการหนุ่มกลุ่มแรก แต่ได้รับการคัดค้านจากข้าราชการระดับผู้บริหาร และไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการระดับเดียวกัน เนื่องจาก เกรงว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะเพ่งเล็ง จึงไม่มีการรวมตัวอย่างข้าราชการกลุ่มแรกอีก

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีข้าราชการหนุ่มสาวของกรมการปกครองรวมตัวกันใหม่ อีกครั้งโดยการแนะนำของอธิบดีกรมการปกครอง (นายคำรง สุนทรศารทูล) ข้าราชการหนุ่ม กลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า "กลุ่มนักปกครองระดับรอง (นปร.)" หรือเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า "ยังเติร์กมหาดไทย" ๒ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการสังกัดกรมการปกครองตั้งแต่ระดับ ๒ ลงมาและถูกจ้างประจำในสังกัดกรมการปกครองทุกคน เป็นกลุ่มข้าราชการหนุ่มสาวที่มีอุดมการณ์ที่จะช่วยกันเสริมสร้างความสามัคคีอันดีงาม ในระหว่างข้าราชการและลูกจ้าง กรมการปกครองทุกระดับตำแหน่ง ยึดมั่นในการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม รับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีวินัย ยึดมั่นในหลักการ ปฏิบัติงาน เพื่อรับใช้ประชาชนด้วยความเป็นกันเองเสมอภาค ซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม ต้องการ สร้างสรรค์ชื่อเสียงและเกียรติคุณของกรมการปกครองในทางที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ๓

นิพนธ์ บุญญภัทโร, "ยังเติร์ก" ใน ยังเติร์กมหาดไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปิยะสานต์, ๒๕๒๑), หน้า ๔-๕.

๒ เกลินิวส์ (๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๑) : ๑ และ ประชาทัศน์ธุรกิจ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๓) : ๗.

๓ กฎบัตรกลุ่มนักปกครองระดับรอง พ.ศ. ๒๕๒๑, หมวด ๓, ข้อ ๗ เรื่องอุดมการณ์.

ข้าราชการกลุ่มนี้ได้ประกาศตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๑ โดยดำเนินงานตามอุดมการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น

ต่อมาในเดือนเมษายน ๒๕๒๓ ภาพพจน์ของกลุ่มนักปกครองระดับรองที่ปรากฏออกมาจากสื่อมวลชนเป็นไปในทางไม่สู้จะดี สาเหตุมาจากรัฐบาลสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้นายประเทือง กิริติบุตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นพนักงานสอบสวนดำเนินคดีทุจริตโรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น ซึ่งปรากฏว่าผู้ต้องหาคดีนี้ล้วนเป็นอดีตข้าราชการระดับผู้บริหารของกรมการปกครองทั้งสิ้น เช่น นายวิญญู อังคนารักษ์ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย นายอาษา เมฆसारรก์ อดีตรองอธิบดีกรมการปกครอง นายเอนก สิทธิประศาสน์ อดีตรองอธิบดีกรมการปกครอง นายวงษ์ โชติเวียง อดีตรองอธิบดีกรมการปกครอง นายสุรินทร์ ชัชวาลย์ อดีตผู้อำนวยการกองอัตรากำลังและส่งเสริมสมรรถภาพ นายประสิทธิ์ จงสืบพันธ์ อดีตผู้อำนวยการกองคลัง และนายพจน์ ภูอารีย์ อดีตผู้อำนวยการกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งปรากฏว่าหลังจาก อดีตข้าราชการระดับผู้บริหาร ของกรมการปกครองดังกล่าวตกเป็นผู้ต้องหาได้เพียงวันเดียว ได้มีใบปลิวเดือนลงนาม "ยังเคิร์กมหาดไทย" กล่าวโจมตีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอย่างรุนแรง ในทำนองว่าเป็นผู้เหยียดหยามนักกรมการปกครอง โดยอ้างจากการให้ข่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นการยั่วว่าข้าราชการผู้ใหญ่ของกรมการปกครองกระทำ ความผิด ทั้งที่ศาลยังไม่มีมติตัดสินแต่อย่างใด ใบปลิวเดือนดังกล่าวทำให้สื่อมวลชนและประชาชนเข้าใจว่า เป็นการกระทำของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ซึ่งความจริงไม่อาจทราบได้ว่าเป็นการกระทำของใคร

อย่างไรก็ตาม การตั้งกลุ่มนักปกครองระดับรองนับว่าเป็นโฉมหน้าใหม่ของพฤติกรรมทางการบริหารของข้าราชการไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการพลเรือน ซึ่งแต่เดิมเรารู้จักแต่ยังเคิร์กทหารเท่านั้น กลุ่มดังกล่าวเป็นการรวมตัวของข้าราชการหนุ่มสาวที่มีความคิดก้าวหน้า ต้องการมีบทบาทในการเสริมสร้างระบบราชการของไทย ให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง อาจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบการบริหารราชการ

ภายในกรมการปกครองในลักษณะที่ดีขึ้น และกลุ่มนักปกครองระดับรองได้รับทราบจาก นายดำรง สุนทรสารทูล^๑ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำเรื่องนี้มาศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทของกลุ่มนักปกครองระดับรองว่า จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุสำเร็จไปตามวัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่มมากน้อยเพียงใด ปัจจุบันกลุ่มได้แสดงบทบาทอะไร มีอำนาจการต่อรองกับข้าราชการระดับผู้บริหารของ กรมการปกครองบ้างหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมทางการบริหารของกรมการปกครองว่าเป็นอย่างไร ตลอดจนปัจจัยอันเป็นมูลเหตุทำให้เกิดแนวความคิดในการก่อตั้งกลุ่มนักปกครองระดับรอง หรือเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า "ยังเคิร์กมหาดไทย"

๒. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มนักปกครองระดับรองว่า สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

๓. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มนักปกครองระดับรองว่า มีอำนาจการต่อรองกับ ข้าราชการระดับผู้บริหารภายในกรมการปกครองได้มากน้อยเพียงใด

๔. เพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาทางการบริหารของข้าราชการไทย ซึ่งเป็น ปัญหาของข้าราชการระดับผู้บริหารกับข้าราชการชั้นผู้น้อย

ในขณะที่กลุ่มนักปกครองระดับรอง (นปร.) เริ่มก่อตั้ง นายดำรง สุนทรสารทูล ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครอง.

วิธีการวิจัย

วิธีการค้นคว้าและศึกษาวิจัยได้แบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑. การวิจัยเอกสาร ในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวความคิดในการรวมกลุ่มเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดขอบเขตปัญหาการสร้างแบบสอบถามและเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งจะเป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive research) โดยอาศัยหลักฐานจากเอกสารข้อเขียนและบทความต่าง ๆ เช่น บันทึกการประชุม คำชี้แจงและแถลงการณ์ เอกสารเผยแพร่ของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ตลอดจนหนังสือซึ่งจัดอยู่ในประเภทความรู้ วารสาร หนังสือรายสัปดาห์ หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น

๒. ประชากรวิจัย เนื่องจากข้าราชการและลูกจ้างประจำของกรมการปกครองมีเป็นจำนวนมากได้ปฏิบัติราชการอย่างกระจุกกระจายทุกอำเภอทั่วประเทศ การศึกษาวิจัยก็มีระยะเวลาจำกัด ประกอบกับข้าราชการกรมการปกครองทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคมักจะมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งกันอยู่เสมอ ทำให้ข้าราชการของกรมการปกครองมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ดังนั้น ความแตกต่างระหว่างข้าราชการในส่วนกลางและภูมิภาคจึงมีไม่มากนัก อีกทั้งส่วนกลางยังเป็นสถานที่ทำงานของกลุ่มนักปกครองระดับรองด้วย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจึงใช้เฉพาะข้าราชการและลูกจ้างประจำ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนกลางของกรมการปกครองเท่านั้น เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและง่ายต่อการศึกษาวิจัย โดยแบ่งกลุ่มประชากรที่จะศึกษาวิจัยออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๒.๑ กลุ่มข้าราชการระดับ ๑-๖ และลูกจ้างประจำ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกกลุ่มนักปกครองระดับรอง^๑ โดยแยกเป็น ๓ กลุ่มย่อย ดังนี้

^๑ ภูมิบัตรกลุ่มนักปกครองระดับรอง พ.ศ. ๒๕๒๑, หมวด ๔ ข้อ ๘ เรื่องสมาชิก.

๒.๑.๑ ลูกจ้างประจำในส่วนกลางของกรมการปกครองซึ่งมีจำนวน ๒๔๕ คน เพื่อให้ได้ประชากรที่เป็นตัวแทนของลูกจ้างได้มากที่สุด จึงได้ประชากรที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มลูกจ้างประจำ จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนกลางของกรมการปกครอง

๒.๑.๒ ข้าราชการประจำ ระดับ ๑-๓ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางของกรมการปกครองมีจำนวนทั้งสิ้น ๕๑๕ คน (เป็นระดับ ๑ จำนวน ๒๑๕ คน ระดับ ๒ จำนวน ๑๒๖ คน และระดับ ๓ จำนวน ๑๗๔ คน) เพื่อให้ได้ประชากรที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มข้าราชการประจำ ระดับ ๑-๓ ได้มากที่สุด จึงได้ประชากรที่จะเป็นตัวแทนจำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของจำนวนข้าราชการประจำ ระดับ ๑-๓ ทั้งหมดที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนกลางของกรมการปกครอง

๒.๑.๓ ข้าราชการประจำระดับ ๔-๖ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางของกรมการปกครองมีจำนวนทั้งสิ้น ๔๘๔ คน (เป็นระดับ ๔ จำนวน ๒๐๘ คน ระดับ ๕ จำนวน ๑๘๑ คน และระดับ ๖ จำนวน ๙๕ คน) และเพื่อให้ได้ประชากรที่เป็นตัวแทนในกลุ่มข้าราชการประจำระดับ ๔-๖ ได้มากที่สุดจึงได้ประชากรที่เป็นตัวแทนจำนวน ๑๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของจำนวนข้าราชการประจำระดับ ๔-๖ ทั้งหมดที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนกลางของกรมการปกครอง

๒.๒ กลุ่มข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในส่วนกลางของกรมการปกครองมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๔ คน (เป็นข้าราชการประจำระดับ ๖ ตำแหน่งที่สหกรณ์ ๒ คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง ๗ คน และผู้ช่วยอธิการวิทยาลัยการปกครอง ๔ คน เป็นข้าราชการประจำระดับ ๗ จำนวน ๒๘ คน เป็นข้าราชการประจำระดับ ๘ จำนวน ๑๖ คน เป็นข้าราชการระดับ ๙ จำนวน ๔ คน และข้าราชการระดับ ๑๐ จำนวน ๑ คน) เนื่องจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มีจำนวนน้อย การจะได้ข้อมูลให้มากที่สุด ดังนั้น จึงได้ประชากรที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ในส่วนกลางของกรมการปกครอง จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕ ของจำนวนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในส่วนกลางของกรมการปกครองทั้งหมด

เนื่องจากข้าราชการกรมการปกครองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการโยกย้าย สับเปลี่ยนตำแหน่งและมีการ เลื่อนระดับเลื่อนตำแหน่งกันอยู่ตลอดเวลา จำนวนระดับตำแหน่ง ข้าราชการที่นำมาเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงใช้จำนวนที่มีผู้ดำรงตำแหน่งจริง ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ *

ตารางกลุ่มตัวอย่างประชากร

ลำดับ ที่	ระดับของข้าราชการ และลูกจ้างประจำ	จำนวน ข้าราชการและ ลูกจ้างประจำ ที่มีอยู่จริง	จำนวน ข้าราชการและ ลูกจ้างประจำ ที่เป็นตัวแทนกลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ ของจำนวนจริง
๑	ข้าราชการระดับ ๗ ขึ้นไป และข้าราชการ ระดับ ๖ ตำแหน่ง หัวหน้ากอง ผู้ช่วย ผู้อำนวยการกองและ ผู้ช่วยอธิการวิทยาลัย การปกครอง	๖๔	๓๕	๕๕
๒	ข้าราชการ ระดับ ๔-๖	๔๕๔	๑๕๘	๕๐
๓	ข้าราชการ ระดับ ๑-๓	๕๑๕	๒๐๖	๕๐
๔	ลูกจ้างประจำ	๒๑๕	๘๖	๕๐
	รวม	๑,๒๔๘	๕๒๕	๕๐.๓๖

* ที่มา : กองอัตรากำลังและส่งเสริมสมรรถภาพ กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย.

๓. การวิจัยภาคสนาม (Fieldwork Research)

๓.๑ การสร้างแบบสอบถาม การศึกษาครั้งนี้ได้สร้างแบบสอบถามตามสมมุติฐาน เพื่อหาความคิดเห็นของข้าราชการทุกระดับและลูกจ้างประจำในส่วนกลางของกรมการปกครอง ที่มีต่อกลุ่มนักปกครองระดับรอง โดยแบ่งเป็น

๓.๑.๑ ลักษณะคำถามที่เลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องหรือเติมคำลงในช่องว่าง เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง รวมถึงคำถามที่ศึกษาภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน คำถามสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มีจำนวน ๑๗ ข้อ และคำถามสำหรับข้าราชการระดับ ๑-๒ กับลูกจ้างประจำ มีจำนวน ๒๒ ข้อ

๓.๑.๒ เป็นลักษณะคำถามใช้ในการวัดทัศนคติของลิเคอร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดคำถามสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ มีจำนวน ๒๒ ข้อ และกำหนดคำถามสำหรับข้าราชการระดับ ๑-๒ กับลูกจ้างประจำ มีจำนวน ๓๔ ข้อ ทุกคำถามจะมีความสำคัญเท่ากันหมด ส่วนคำตอบจะถูกแบ่งเป็น ๕ ระดับให้ผู้ตอบเลือกตอบ โดยกำหนดให้ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๓.๒ การทดสอบแบบสอบถาม (Pretest) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับข้าราชการและลูกจ้างกองราชการสวนทองถิ่น จำนวน ๒๕ ราย ได้แก่ข้าราชการ ระดับ ๒ จำนวน ๒ ราย ข้าราชการระดับ ๕ จำนวน ๔ ราย ข้าราชการระดับ ๔ จำนวน ๗ ราย ข้าราชการระดับ ๓ จำนวน ๕ ราย ข้าราชการระดับ ๒ จำนวน ๓ ราย ข้าราชการระดับ ๑ จำนวน ๒ ราย และลูกจ้างประจำจำนวน ๒ ราย การทดสอบแบบสอบถามครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อจะปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ปรากฏผลการทดสอบว่า จะต้องปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกเล็กน้อย จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมและตัดทอนข้อความที่ไม่จำเป็นออก แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

๓.๓ การรวบรวมแบบสอบถาม ได้ใช้วิธีแจกแบบสอบถามไปยังสำนักและกองต่าง ๆ ของกรมการปกครอง รวมทั้ง ๑๕ กอง โดยแบ่งกลุ่มประชากรตามกองต่าง ๆ ดังนี้ โดยกำหนดคำถามสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ มีจำนวน ๒๒ ข้อ และกำหนดคำถามสำหรับข้าราชการ

ระดับ ๑-๒ กับลูกจ้างประจำ มีจำนวน ๓๔ ข้อ การวัดทัศนคติของลิเคอร์ต (Likert Scale) อ้างใน Rensis Likert อ้างใน Bernard S. Phillips, Social Research: Strategy and Tactics (London: Boston University Press, 1968), p.184.

ตารางการแจกแบบสอบถาม

ลำดับ	รายการ	ด.	ข.	ค.	ง.	หมายเหตุ
๑	สำนักเลขาธิการกรม	๕	๑๐	๑๐	๑	
๒	สำนักผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง	๑	๕	๒	๓	
๓	กองอัตรากำลังและส่งเสริมสมรรถภาพ	๘	๑๕	๑๕	๒	
๔	กองปกครองท้องถิ่น	๕	๑๐	๑๐	๒	
๕	กองการสอบสวนและนิติการ	๓	๓	๕	๑	
๖	กองคลัง	๘	๑๐	๘	๒	
๗	กองการเลือกตั้ง	๓	๘	๘	๑	
๘	กองวิชาการและแผนงาน	๓	๑๐	๑๐	๑	
๙	กองราชการส่วนท้องถิ่น	๕	๑๐	๑๐	๑	
๑๐	กองคลังส่วนท้องถิ่น	๕	๑๕	๑๕	๒	
๑๑	กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล	๕	๑๐	๑๐	๑	
๑๒	สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น	๕	๑๕	๑๕	๓	
๑๓	วิทยาลัยการปกครอง	๘	๑๕	๑๕	๔	004705
๑๔	กองการทะเบียน	๕	๑๕	๑๕	๒	
๑๕	กองบัตรประจำตัวประชาชน	๕	๑๕	๑๐	๑	
๑๖	กองประสานราชการ	๓	๘	๑๐	๑	
๑๗	กองป้องกันฝ่ายพลเรือน	๓	๑๐	๑๐	๑	
๑๘	กองงานความมั่นคง	๓	๑๐	๑๐	๑	
๑๙	กองอาสารักษาดินแดน	๓	๑๐	๑๐	๑	
	รวม	๘๖	๒๐๖	๑๙๘	๓๕	๕๒๕

สำหรับข้าราชการระดับ ๗ ขึ้นไป กับข้าราชการระดับ ๖ ตำแหน่งหัวหน้ากอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง และผู้ช่วยอธิการวิทยาลัยการปกครอง ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง ทุกคนจนครบ ๓๕ คน แบบสอบถามที่ส่งไปยังกองต่าง ๆ ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากลูกจ้างประจำและข้าราชการทุกคนเป็นอย่างดี และได้รับกลับคืนดังนี้

๑. กลุ่มลูกจ้างประจำส่งแบบสอบถาม จำนวน ๘๖ ราย ได้รับคืน ๕๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๔ ตรวจสอบแล้วมีคำตอบไม่สมบูรณ์ ๖ ราย คงเหลือแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ ๕๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๐

๒. กลุ่มข้าราชการระดับ ๑-๓ ส่งแบบสอบถามจำนวน ๒๐๖ ราย ได้รับคืน ๑๗๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๕ ตรวจสอบแล้วมีคำตอบไม่สมบูรณ์ ๑๒ ราย คงเหลือแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ ๑๖๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๙

๓. กลุ่มข้าราชการระดับ ๔-๖ ส่งแบบสอบถามจำนวน ๑๕๔ ราย ได้รับคืน ๑๕๑ ราย ตรวจสอบแล้วมีคำตอบสมบูรณ์ครบทุกราย คิดเป็นร้อยละ ๙๘

๔. กลุ่มข้าราชการระดับ ๗ ขึ้นไปกับข้าราชการระดับ ๖ ตำแหน่งหัวหน้ากอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง และผู้ช่วยอธิการวิทยาลัยการปกครอง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทุกคน จำนวน ๓๕ ราย จึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบ ๓๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดรวม ๕๖๕ ราย ได้รับคืนจำนวน ๔๖๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๓ คัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกจำนวน ๑๔ ราย คงเหลือแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ จำนวน ๔๕๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๑

๔. การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๔.๑ นำแบบสอบถามมาแยกระดับตามกลุ่มของผู้ตอบ แล้วเสนอเป็นตารางแจกแจงความถี่ (frequency table) เปรียบเทียบเป็นอัตราร้อยละ

๔.๒ วิเคราะห์ผลตามระเบียบวิธีของลิเคอร์ต (Likert Scale)^๑ โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต (arithmetic mean) เป็นตัววัดในส่วนที่เกี่ยวกับความเห็น

^๑ Likert, Social Research : Strategy and Tactics, p.186.

เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าของมัธยเลขคณิตใช้เครื่องหมาย

คำนวณได้จากสูตรต่อไปนี้

$$\bar{X} = \frac{\text{คะแนนรวมของคำตอบแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนผู้ตอบ} \times \text{จำนวนคำถามในกลุ่ม}}$$

โดยมีหลักเกณฑ์ในการประเมินค่าดังนี้

คะแนน ๑.๐ - ๑.๘ เป็นคะแนนรับบอกระดับต่ำมาก

คะแนน ๑.๘ - ๒.๖ เป็นคะแนนรับบอกระดับต่ำ

คะแนน ๒.๖ - ๓.๔ เป็นคะแนนรับบอระดับปานกลาง

คะแนน ๓.๕ - ๔.๒ เป็นคะแนนบอกระดับสูง

คะแนน ๔.๓ - ๕.๐ เป็นคะแนนบอกระดับสูงมาก

การวัดความเห็นของข้าราชการและลูกจ้างประจำในส่วนกลางของกรมการปกครอง ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มนักปกครองระดับรองโดยวิธีลิเคอร์ต (Likert Method) ซึ่งมีการกำหนดให้คะแนนตามประเภทของคำถาม กล่าวคือ ถ้าเป็นคำถามประเภทบวก

(positive statement) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	๕ คะแนน
เห็นด้วย	=	๔ คะแนน
ไม่มีความเห็น	=	๓ คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	๒ คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	๑ คะแนน

ถ้าเป็นคำถามประเภทลบ (negative statement) การให้คะแนนจะตรงกันข้ามกับคำถามประเภทบวก คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	๑ คะแนน
เห็นด้วย	=	๒ คะแนน
ไม่มีความเห็น	=	๓ คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	๔ คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	๕ คะแนน

สมมติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาพฤติกรรมทางการบริหาร ของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ผู้วิจัยขอตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาว่า กลุ่มนักปกครองระดับรองยังไม่สามารถดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เนื่องจาก

๑. ข้าราชการและลูกจ้างของกรมการปกครองส่วนใหญ่ไม่ยอมรับฐานะและบทบาทในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ยกเว้นด้านวิชาการและกีฬาบันเทิง
๒. กลุ่มนักปกครองระดับรองไม่มีอิทธิพลในด้านการต่อรองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของกรมการปกครอง
๓. กลุ่มนักปกครองระดับรองไม่ช่วยให้ข้าราชการ ชันผู้น้อยและลูกจ้างได้รับการสนใจด้านสวัสดิการจากข้าราชการระดับสูงยิ่งขึ้น
๔. กลุ่มนักปกครองระดับรองไม่ช่วยให้ลดปัญหาการบริหารงานภายในกรมการปกครอง และเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

การที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไปในทางลบ (negative hypothesis) เพราะผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มนักปกครองระดับรองเป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มมีการก่อตั้งขึ้นใหม่ได้เพียงประมาณ ๓ ปีเท่านั้น และสาเหตุการรวมกลุ่มก็มีได้มาจากแรงกดดันอันมีผลมาจากความไม่เป็นธรรมของระบบราชการภายในกรมการปกครอง แต่กลุ่มนักปกครองระดับรองเกิดขึ้นโดยการชี้แนะและการสนับสนุนของนายดำรง สุนทรศารทูล ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครองอยู่ในขณะนั้น ซึ่งอาจจะทำให้นโยบายหรือภารกิจของนักปกครองระดับรองไม่มีความเป็นอิสระ ต้องอยู่ภายใต้อำนาจที่ระบบราชการ สมาชิกนักปกครองระดับรองก็ไม่ได้มีการรับสมัครกันเข้ามา เป็นการกำหนดกันเองโดยกฎบัตรของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ให้ข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมาและลูกจ้างประจำทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่มนักปกครองระดับรองอาจจะทำให้ได้สมาชิกที่ขาดอุดมการณ์และไม่มีความตั้งใจเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวม ประกอบกับผู้วิจัยเองเคยได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกกลุ่มนักปกครองระดับรองเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารกลุ่มนักปกครองระดับรองมาพอสมควรแล้ว มีความเห็นว่ากลุ่มนักปกครองระดับรองยังดำเนินงานไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทั้งหมด บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มนักปกครองระดับรองเพียงบางข้อเท่านั้น บทบาทของกลุ่มนักปกครองระดับรองจึงน่าจะ เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

ลำดับการเสนอเรื่องวิจัย

เพื่อให้การศึกษาริชัยเรื่องนี้เป็นไปอย่างมีระเบียบ ผู้วิจัยได้แบ่งวิทยานิพนธ์ออกเป็น ๕ บท คือ

บทที่ ๑ บทนำ

กล่าวถึงสภาพทั่วไป สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ลำดับการเสนอเรื่องวิจัยและนิยามศัพท์และคำย่อที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ ๒ แนวความคิดในการรวมกลุ่ม

กล่าวถึง ความหมายของกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ประเภทและรูปแบบของการรวมกลุ่ม กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ วิธีการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทและหลักการรวมกลุ่ม การกำเนิดกลุ่ม สภาพทั่วไปของการเกิดกลุ่มในสังคมไทย

บทที่ ๓ กรรมาการปกครองกับการตั้งกลุ่มนักปกครองระดับรอง

กล่าวถึงประวัติกรรมาการปกครองโดยสังเขป พฤติกรรมของข้าราชการกับการตั้งกลุ่มข้าราชการหนุ่ม การตั้งกลุ่มนักปกครองระดับรอง

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้

เนื่องจากการศึกษาริชัยเกี่ยวกับกลุ่มชนชั้นนำระดับกลางในฝ่ายข้าราชการพลเรือน ยังไม่มีผู้ใดศึกษาโดยเฉพาะ วิทยานิพนธ์นี้จึงเป็นงานใหม่ที่จะศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำฝ่ายพลเรือน สำหรับกลุ่มชนชั้นนำฝ่ายทหารได้มีการศึกษากันมาบ้างแล้ว การศึกษาเรื่องนี้จึงได้ประโยชน์มากพอสมควร และนอกจากนั้นยังมีประโยชน์อื่น ๆ ดังนี้

๑. ทำให้เข้าใจถึงปัญหาข้อขัดแย้งทางการบริหารของระบบข้าราชการไทย โดยเฉพาะข้อขัดแย้งระหว่างข้าราชการชั้นผู้ใหญ่กับข้าราชการชั้นผู้น้อย

๒. จะช่วยทำให้ทราบถึงวิธีการแก้ไข และปรับปรุงระบบการบริหารของข้าราชการไทย อันนำมาซึ่งการ ขจัดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างข้าราชการชั้นผู้ใหญ่กับข้าราชการชั้นผู้น้อย

๓. เป็นประโยชน์ต่อกรมการปกครอง ในการหาข้อบกพร่องทางการบริหารและแนวทางแก้ไข ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร และการดำเนินงานของกลุ่มนักปกครอง ระดับรองในกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นข้าราชการระดับกลางที่รักความ ยุติธรรมและมีความหวังดีต่อบ้านเมือง

๔. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

นิยามศัพท์และ คำย่อที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อสะดวกในการศึกษาวิจัยและง่ายต่อการจำ ผู้เขียนขอกำหนดขอบเขตและความหมายของคำศัพท์ และคำย่อของวิทยานิพนธ์ ดังนี้

พฤติกรรม หมายถึง ความพยายามหรือการกระทำใด ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ทั้งในส่วนที่แสดงออกและในส่วนที่ไม่แสดงออกของกลุ่มนักปกครองระดับรอง ที่ข้าราชการและลูกจ้างประจำของกรมการปกครองสามารถเห็นและรู้สึกรับรู้ได้

อิทธิพล หมายถึง ความสามารถของคณะกรรมการบริหารกลุ่มนักปกครองระดับรองที่จะกระทำให้ข้าราชการ ชั้นผู้ใหญ่ของกรมการปกครองหรือคนอื่น ๆ ต้องปฏิบัติ หรือมีความคิดเห็นคล้อยตามที่กลุ่มนักปกครองระดับรองต้องการ

ฐานะ หมายถึง ความสัมพันธ์หรือความผูกพันระหว่างกลุ่มนักปกครองระดับรองกับข้าราชการ และลูกจ้างของกรมการปกครองที่ข้าราชการ และลูกจ้างของกรมการปกครองให้การยอมรับว่า กลุ่มนักปกครองระดับรองเป็นเสมือนตัวแทนที่จะคอยรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มนักปกครองระดับรอง ข้าราชการและลูกจ้างของกรมการปกครอง และสถาบันกรมการปกครอง

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารกลุ่มนักปกครองระดับรองที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการและลูกจ้าง และสถาบันกรมการปกครอง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มนักปกครองระดับรอง

ในวิทยานิพนธ์นี้จะศึกษาบทบาทของกลุ่มนักปกครองระดับรองในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การบรรจุ การแต่งตั้ง การโยกย้าย การคัดเลือก การสอบคัดเลือก การเลื่อนระดับ การเลื่อนตำแหน่ง การโอน การบรรจุกลับเข้ารับราชการ การพิจารณาความดีความชอบ การพิจารณาโทษทางวินัย สวัสดิการด้านวิชาการ การศึกษาและบันเทิง ตลอดจนสวัสดิการตามกฎหมายและอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล

นปร.	หมายถึง	กลุ่มนักปกครองระดับรอง
ด.	หมายถึง	ลูกจ้างประจำ
ช.	หมายถึง	ข้าราชการประจำ ระดับ ๑-๓
ค.	หมายถึง	ข้าราชการประจำ ระดับ ๔-๖

(ทั้งนี้ไม่รวมถึงข้าราชการประจำ ระดับ ๖ ตำแหน่งหัวหน้ากอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง และผู้ช่วยอธิการวิทยาลัยการปกครอง)

ง. หมายถึง ข้าราชการประจำ ระดับ ๗ ขึ้นไป และให้รวมถึงข้าราชการประจำ ระดับ ๖ ตำแหน่งหัวหน้ากอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง และผู้ช่วยอธิการวิทยาลัยการปกครอง.